

KIBRIS'IN KUZEYİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN ÇEVRE EĞİTİMİ VE SU TASARRUFU KONUSUNDAKİ TUTUM DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI

THE STUDY OF ATTITUDE OF STUDENTS IN NORTHERN CYPRUS FOR ENVIROMENTAL EDUCATION AND WATER CONSERVATION

Şerife GÜNDÜZ** · Ahmet BİLİR***

ÖZET: Bu araştırmada Kıbrıs'ın kuzeyindeki lise öğrencilerinin çevre eğitimi ve su tasarrufu konusundaki tutum ve davranış düzeylerini belirlemek amacı ile anket gerçekleştirilmiş ve çevre bilincinin oluşmasında eğitimin önemi vurgulanmıştır. Araştırmanın evrenini KKTC'de öğrenim gören 470 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden 295'i kız ve 175'i erkektir. Nicel araştırma yöntemi ile ilişkisel tarama modelinin uygulandığı bu çalışma, bilgi toplama aracı olarak kullanılan anketlerin yeterli zaman verilerek öğrencilerin cevaplaması ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatür bilgileri doğrultusunda hazırlanmış çevre anket formu kullanılmıştır. Anket sonuçlarından elde edilen veriler SPSS programında çözümlenmiştir. Kıbrıs'ın kuzeyinde çevre sorunları son yirmi yılda güncel yaşama girmiş konumdadır. Çevre sorunlarının bilinç ve farkındalık durumunun katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin tespitinde ilişkisiz t – testi, eğitim, anne-babanın eğitim durumu, uyruk ve bölgeye göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde ise Anova, Scheffe testi ve Post Hoc testi uygulanmıştır. Öğrencilerin çevre eğitiminin yeterliliğine ilişkin davranışlarının incelemek üzere frekans ve yüzdelerden yararlanılmıştır. Çevre tutum ölçeğinin güvenirliği ile ilgili Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0.87 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin çevre eğitimi ve su tasarrufu konusunda genel olarak bilgi düzeylerinin yüksek olmasına rağmen bunların davranışsal boyutunun yeterli düzeyde olmadığını belirtmiştir.

Anahtar sözcükler: eğitimi, çevresel bilinç, çevresel farkındalık, su tasarrufu, çevre bilgisi, lise, çevre tutum ölçeği

ABSTRACT: The purpose of this research is to determine the level of awareness for water conservation and environmental education of high school students in Northern Cyprus by means of a questionnaire and to emphasize the importance of education in order to develop environmental awareness. The population of this research involves 470 high school students studying in Northern Cyprus. 295 female and 175 male students have participated in this questionnaire. The quantitative research method used in this study allows the students enough time to answer the questionnaire. The data is collected by a questionnaire prepared in accordance to the literature information. The results have been analyzed by SPSS software. Environmental issues have become an important issue within the past 20 years. In order to determine the gender variance of this consciousness and awareness, the unrelated t-test was used. The variance according to the education level of parents, nationality and region is detected by Anova, Scheffe and Post Hoc tests. Moreover, in order to analyze the attitudes of the students regarding the environmental education adequacy, frequencies and percentages were used. The trustworthiness of the environmental behavior scale is found to be at a rate of 0.87 with respect to Cronbach Alfa. The findings obtained from this study show that the students generally have a high level of awareness for environmental education and water conservation; however this awareness is not reflected at a behavioral level.

Keywords: education, environmental awareness, environmental awareness, water conservation, environmental knowledge, high school, environmental attitude scale

1. GİRİŞ

Çevre, insan açısından ele alındığında; insanların ihtiyaçlarını karşılamak, neslini devam ettirebilmek için sürekli üretim ve tüketim faaliyetlerinde bulunduğu bir ortamdır. İnsanlar yaşamlarını sürdürebilmek ve yaşam kalitelerini artırabilmek amacıyla, sınırsız sandıkları doğal kaynakları savurgan bir şekilde kullanmışlardır (Ünlü, 1995).

* Bu çalışma, Yakın Doğu Üniversitesi, Çevre Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı'nda tamamlanan Yüksek Lisans Tezi'nden derlenmiştir

** Yrd. Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, e-posta: serife2001cy@yahoo.com

*** PhD, Yakın Doğu Üniversitesi, e-posta: ahmetbilirtmk@hotmail.com

Genel bir tanımla çevre, insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde, hemen ya da süre içinde dolaylı ya da dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamıdır (Hamamcı ve Keleş, 1998). Çevre eğitiminde hedef kitle tüm insanlardır ve amaç da çevreye duyarlı, çevre koruma konusunda olumlu tutum ve davranışların geliştirilmesidir. Çevre eğitiminin amacına ulaşılmasında okullara büyük görev düşmektedir. Okulların ders programında çevre eğitime yer verilirse çevre eğitiminin amacına ulaşması sağlanabilir (Şimşekli, 2001). Çevre eğitiminin temeli doğayı ve doğal kaynakları korumaya yöneliktir. Fakat hava, su, toprak, bitki ve hayvan varlıklarının nasıl korunacağını anlaşılabilmesi için de biosfer ve biyomlar ve ekosistemleri içine alabilecek şekilde tüm çevrenin iyi bilinmesi gerekir. Bunun için de okul öncesi eğitimde çocukların duyularını kullanabilecekleri materyal ve ortamlar sağlayarak çeşitli etkinlikler yaptırmak ve geri bildirimleri göstermek gerekmektedir. Çocuklara teorik bilgi yüklemek yerine çevre ve çevre sorunlarının farkına varmaları sağlanmalıdır. Hayat boyu edindiğimiz alışkanlıklar ve değerler hayatımızın ilk yıllarında geliştiğinden çevre eğitimi ilk çocukluk yıllarından başlamalıdır (Ayvaz, 1998). Çevre duyarlılığı, çevre sorunlarına karşı olumlu girişimlerde bulunmaya istekli olma biçiminde tanımlanabilir (Çalışkan, 1999). Bu durumda bireylerde çevre duyarlılığının geliştirilmesi, bilinç düzeyinin artırılmasıyla mümkün olabilir. Bilinç düzeyinin artırılması da her düzeye uygun olarak verilecek çevre eğitimi ile söz konusu olabilir (Türksoy, 1991).

Bulunduğu Ortadoğu coğrafyası itibarıyla ülkemizde su kaynaklarının da sınırlı olduğu bilinmektedir. Kıbrıs coğrafi konumundan ötürü yarı kurak iklim şartlarına sahiptir. Uzun sıcak ve kuru yaz aylarına karşılık, ılıman kısa kış ayları hüküm sürmektedir. Ülkemizde, tarihin her döneminde var olan su sorunu, son yıllarda yaşanan kuraklık ve değişen yaşam şartlarıyla yeni boyutlar kazanmıştır. Günümüzde yaşanan küresel ısınma, modern çağın pek çok olanağından yararlanma şansına sahip toplumumuzun artan su kullanımı, sanayi ve turizm alanlarında gerçekleşen büyük yatırımlar sonrası ülkemizin içme ve kullanma suyu ihtiyacını büyük ölçüde artırmıştır. 1970'li yıllardan beri adımıza düşen yağış miktarlarındaki azalmalar neticesinde yeraltı kaynaklarımız yeterince beslenememekte ve bugün itibarıyla bu kaynaklarımız ciddi sorunlar yaşamaktadır. Bu da su kaynaklarımızın daha etkili ve sürdürülebilir bir zeminde geliştirilmesini ve yönetilmesini, su tasarrufu konusunda toplumsal bilincin oluşturulmasını zorunlu hale getirmiştir.

Su, hayatın temel kaynağı, canlı yaşamının vazgeçilmez ihtiyacıdır. İlk bakışta yer kürenin üçte ikisi su olduğu düşünülerek üzerindeki tüm canlılara yetecek miktar suya sahip olduğu kaanati oluşabilir. Dünyadaki toplam su miktarı 1,4 milyar km³ olmakla beraber, bu suların % 97,5'i okyanuslarda ve denizlerde tuzlu su olarak, % 2,5'i ise nehir ve göllerde tatlı su olarak bulunmaktadır. Bu kadar az olan tatlı su kaynaklarının da % 90'ının kutuplarda ve yeraltında hapsedilmiş olarak bulunması sebebiyle insanoğlunun kolaylıkla yararlanabileceği elverişli tatlı su miktarının oldukça sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, dünya nüfusunun hızlı artışı ve sanayileşme neticesinde dünyadaki su kaynakları aşırı tüketilmenin yanında aynı zamanda kirletilmekte, bu kaynaklar üzerindeki baskı her geçen gün daha da artmaktadır. Özellikle son yıllarda kendini daha çok hissettirmeye başlayan yağış azlığı, dünyadaki su kaynaklarının daha etkin ve daha verimli kullanılması gereğini ortaya koymuştur. Bugün dünyanın birçok bölgesinde su kıtlığı bu yüzyılın en önemli meselelerinden birisi haline gelmiş, küresel su krizi telaffuz edilmeye başlanmıştır. 2000 yılı Stokholm Su Sempozyumu'nda 26 ülkede yaklaşık 350 milyon insanın susuzluk çektiği, yeterli su kaynağına sahip olmayan insan sayısının ise 1,2 milyar kişi olduğu belirtilmiştir. Bu rakamlar dikkate alındığında dünya nüfusunun 1/3 kadarı su sorunu ile karşı karşıya demektir (Atabey, 2005). Günümüzde su sadece mühendislik çalışmalarının öznesi olmaktan çıkmış; ekonomi, çevrebilim ve toplum bilimlerinin de konusu haline gelmiştir. "Sürdürülebilir su yönetimi", "bütüncül su kaynakları yönetimi", "su yönetimi" gibi çok sayıda yeni kavram ortaya atılmış ve bu kavramların nasıl hayata geçirileceği tartışılmaya başlanmıştır. Bu tartışmalar devam ederken özellikle gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler, suların kirlenmesi, su arzındaki yetersizlikler, kuraklık ve taşkın gibi doğal afetler ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bu sorunlar karşısında 1990'lı yıllardan itibaren, küresel işbirliği ve dayanışma sağlanması iddiasıyla Dünya Su Konseyi ve Küresel Su Ortaklığı gibi yeni uluslararası kurumlar ortaya çıkmıştır (Bilen, 2008).

Bu şartlar altında su kaynaklarının etkin yönetimi ülkelerin öncelikli konuları arasında yer tutmaya başlamıştır. Aynı zamanda sınırlı tatlı su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı, su tasarrufunun gerekliliği ülkeler için olduğu kadar, dünya düzeni ve refahı için de hayati önem taşımaktadır.

2. YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırmanın bu bölümde “Kıbrıs’ın kuzeyindeki lise öğrencilerinin çevre eğitimi ve su tasarrufu konusundaki tutum ve davranış düzeylerinin araştırılması” konulu araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplama aracının uygulanması ve verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.2.Evren ve Örneklem / Araştırma Grubu

Bu araştırmanın evrenini KKTC’deki lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise aynı yılda KKTC’de 2010-2011 yılında Genel Orta Öğretim Dairesi’ne bağlı okullarda öğrenim gören 6401 öğrencinin %7’si olan 470 lise öğrencisi oluşturmaktadır. (Tablo 1.).

Tablo 1: Ankete Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri.

BÖLÜM	CİNSİYET			SINIF				
	Erkek	Kız	Toplam	9. Sın.	10. Sın.	11. Sın.	12. Sın.	Toplam
	175	295	470	122	118	116	114	470
TMK	59	12	71	7	15	20	15	57
LTL	15	5	50	19	26	15	10	70
GTMK	27	16	59	7	13	23	13	56
NKL	18	27	45	23	10	15	7	55
Kurtuluş Lisesi	56	13	69	20	23	7	10	60
19 Mayıs TMK	19	26	45	23	19	13	7	62
Anafartalar Lisesi	60	15	75	10	7	15	10	42
GMTMK	15	13	36	20	15	7	26	68
TOPLAM	343	127	470	112	127	153	78	470

2.3.Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak Ergin (2008) tarafından geliştirilen Su Kullanımı Davranış Ölçeği (13 madde, Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı 0,87) ve Su Kullanımı Tutum Ölçeği (12 madde, Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı 0,83) anket olarak uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracının geliştirilmesi aşamasında önce araştırmanın temel yapısının oluşturulması ve belirlenen araştırma amaçlarına ulaşılabilmesi için konuyla ilgili literatür (tez, makale, bildiri, bilimsel araştırma, vb.) incelenmiş ve veri toplama aracının kavramsal yapısı ve ana çerçevesi oluşturulmuştur.

2.4.Verilerin Analizi

Öğrencilerin her bir soruya verdikleri yanıtlar nicel yöntemle analiz edilmiştir. Soru formundan elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 16.0 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Anketteki her maddenin güçlük derecesi ve testin güvenilirlik katsayısı (reliability α) ile Kaiser-Meyer-Olvin (KMO) değerleri de ayrıca belirlenmiştir. Hedef grubun ve tutumların tanımlanmasında frekans ve yüzde dağılımları, gruplar arasındaki farkın anlamlılığının belirlenmesi için ise 2 bağımsız değişken için t-test, 2+ bağımsız değişkenler için ise ANOVA’dan sonra Duncan (%5) testi kullanılmıştır.

2.5.Ölçeğin Uyarlanması ve Geçerlilik-Güvenilirlik Çalışması

Veri toplama aracı olarak öğrencilerin anketlere verdikleri yanıtlar nicel yöntemde analiz edilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 16.0 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmaya katılan KKTC’li lise öğrencilerinin çevre ve su tasarrufu konusunda cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin tespitinde ilişkisiz t – testi, eğitim, anne-babanın eğitim durumu, uyruk ve bölgeye göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde ise Anova, Scheffe testi ve Post Hoc testi uygulanmıştır. Öğrencilerin çevre eğitiminin yeterliliğine ilişkin davranışlarının incelemek üzere frekans ve yüzdelerden yararlanılmıştır.

3.BULGULAR

3.1. İlköğretim Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutumları

Yapılan araştırmada tablo 2’de olan tüm maddeler su kullanım tutum ölçeğine dahildir. Tarımsal su kullanımında nasıl tasarruf yapılacağı konusunda kişilere eğitim verilmesinin doğru bir yaklaşım olduğu, su tasarrufu alışkanlıklarının her yaştan insana aynı düzeyde kazandırılabilceği düşüncesi, şehirleşmenin su kaynaklarındaki kirlenmeyi artırması sonucu su kıtlığına yol açacağından kaygı duyulması, tarımda gübre ve ilaç kullanımının su kaynaklarındaki kirlenmeyi ve dolayısıyla su kıtlığını artırıyor olması, tek başına olsa bile yapacağı su tasarrufunun gelecek nesillerin yaşamına olumlu katkı yapacağı düşüncesi gibi değişkenlerde bayan öğrenciler erkeklere oranla daha duyarlı bulunmuştur. Çabuk ve Karacaoğlu’nun (2003) “Üniversite öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının incelenmesi” çalışmasında da öğrencilerin cinsiyetlere göre çevre duyarlılıkları arasında bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre çevreye karşı daha duyarlı davranışlar gösterdikleri söylenebilir. Yine Atasoy ve Ertürk’e (2008) göre “İlköğretim Öğrencilerinin Çevresel Tutum ve Çevre Bilgisi” araştırmasında da bayan öğrencilerinin tutum puanları erkek öğrencilere göre daha fazla çıkmıştır.

Tablo 2: Su Tasarımı İle İlgili Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (T-Tesler)

S. No.	Maddeler	Doğru cevap yüzdeleri ve sig. Değerleri				
		Okullar				
		Kız	Ort.	Erk	Ort.	Sig.
1	Tarımsal su kullanımında nasıl tasarruf yapılacağı konusunda kişilere eğitim verilmesinin doğru bir yaklaşım olduğuna inanıyorum.	173	2,09	288	1,84	0,022*
2	Su tasarrufu alışkanlıklarının her yaştan insana aynı düzeyde kazandırılabilceği düşüncesi beni mutlu eder.	175	2,20	289	1,94	0,017*
3	Şehirleşmenin su kaynaklarındaki kirlenmeyi artırması sonucu su kıtlığına yol açacağından kaygı duyuyorum.	172	2,21	290	1,97	0,019*
4	Tarımda gübre ve ilaç kullanımının su kaynaklarındaki kirlenmeyi ve dolayısıyla su kıtlığını artırıyor olması canımı sıkıyor.	175	2,28	291	1,96	0,004*
5	Tek başıma olsam bile yapacağım su tasarrufunun gelecek nesillerin yaşamına olumlu katkı yapacağını düşünüyorum..	175	2,53	292	2,11	0,001*

Tablo 2’de öğrencilerin su tasarrufu ile ilgili sorulara verdikleri cevapların cinsiyet açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.(T-test)

Tablo 3: Çevre ile ilgili öğrencilerin verdikleri cevapların cinsiyete göre karşılaştırılması (T-testler)

S. No.	Maddeler	Doğru Cevap Yüzdeleri ve Sig. Değerleri				
		Okullar				
		Kız	Ort.	Erk	Ort.	Sig.
1	Çevreyle ilgili konuları işleyen belgeseller izliyorum.	174	3,00	295	3,31	0,005*
2	Çevreye zarar veren birini çekinmeden uyarırım.	174	2,42	295	2,08	0,003*
3	Ailelerin çocuklarını suyun tasarruflu kullanılması konusunda bilinçlendirilmesini isterim.	175	1,76	293	1,50	0,005*
4	Suyu tasarruflu kullanmayı öğrenme işinin sadece resmi kurumlara bırakılmasına üzülüyorum.	174	2,22	293	1,94	0,019*
5	İnsanlar daha az su kullanarak da bugünkü hayat kalitesinde yaşayabilseler ne güzel olur.	173	2,00	289	1,76	0,025*
6	Apartmanlarda merdivenleri su ile yıkamak yerine silerek su tararrufu yapılması hoşuma gider.	174	2,37	291	1,98	0,001*

Tablo 3’de görüldüğü gibi, değişkenler cinsiyet açısından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Verilen rakamlara bakıldığında sayısal olarak çok fark gözükmesine de çevreyle ilgili konuları işleyen belgeselleri izleme sıklığının, erkeklerin kadınlardan daha fazla olduğu söylenebilir. Çevreye zarar veren birini kadınlar çoğunlukla uyarırken erkekler ara sıra uyarmaktadır. Ailelerin çocuklarını suyun tasarruflu kullanılması konusunda bilinçlendirilmesini isteme, suyun tasarruflu kullanılmasını öğrenme işini sadece resmi kurumlara bırakmama, daha az su kullanarak bugünkü hayat kalitesinde yaşayabilme ve apartman merdivenlerini temizlerken su kullanmak yerine silerek su tasarrufu sağlama konuları, su kullanımı tutum ölçeği kapsamına girmektedir. Tabloya bakıldığında su kullanımı açısından kadınların erkeklerden daha duyarlı oldukları belirlenmiştir. Toplum içerisinde kadınlara temizlik rolünün atfedilmesi su konusunda onların daha duyarlı olmalarına neden olabilir. Öğrencilerin çevreye yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre değişimini saptamak amacıyla yapılan analizlerde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu çevre tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Bazı çalışmalarda benzeri sonuçlara ulaşılmıştır. Özmen ve arkadaşlarının (2005), üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik tutumlarını belirleyen çalışmalarında kız öğrencilerin çevresel tutum puanı ortalamaları erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Şama (2003), üniversite birinci ve son sınıf öğrencilerin çevre sorunlarına yönelik tutumlarını belirlemiş ve kız öğrencilerin çevresel tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğunu bulmuştur. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre tutum puanlarının yüksek çıkmasının nedenini eldeki verilerle açıklamak mümkün görülmemektedir. Bununla beraber kız öğrencilerin birer anne adayı olmaları bakımından sonuç olumlu bulunmaktadır. Gezer ve Arkadaşlarının (2006) yaptığı çalışmaya göre de çevreye yönelik tutum ortalaması kız öğrencilerin lehinedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan araştırmaya göre lise öğrencilerinin çevre ile ilgili TV ve radyo programlarına, bu konuyu irdeleyen kitap ve dergilere, çevre ile ilgili sunulmuş belge ve makalelere yeterli ilgiyi göstermedikleri saptanmıştır.

Çevreyle ilgili bilimsel makaleleri takip etme noktasındaki farklılık TMK ile Anafartalar Lisesi arasındadır. TMK öğrencileri bilimsel makaleleri çok az takip ederken Anafartalar Lisesi öğrencileri hiç takip etmemektedir. TMK öğrencilerinin müfredat farklılığının özellikle de IGCSE kitaplarında güncel çevre konu ve haberlerinin yer almasının bu farklılığa neden olabileceği düşünülmüştür. Yapılan anket sonuçlarına göre öğrencilerin bir çoğu çevreye zarar veren birini çekinmeden uyarmaktadır. Ancak bu öğrencilerin sadece yarısı yaşanabilir bir çevre için ücretsiz çalışabileceğini söylemiştir. Yapılan anket sonuçlarına göre öğrenciler bir ürün alırken atığının geri dönüşümlü olmasına beklendiği kadar dikkat etmemektedir. Ülkemizde geri dönüşüm uygulamasının olmaması bu konuda öğrencilerin ilgisiz olmalarına yol açmış olduğu düşünülmüştür.

Öğrencilerin tamamına yakını nesli tükenmekte olan canlıları önemsemekte ve tükenmesine karşı olduklarını belirtmektedirler. Bunda;

- Son dönemlerde ekosistem konusuna ders kitaplarında fazlaca yer verilmesinin;
- Kuzey Kıbrıs TURKCELL'in, Çevre Koruma Dairesi işbirliğinde bastırıldığı deniz kaplumbağalarını tanıtan kitap ve broşürlerin dağıtımının yanında deniz kaplumbağalarının Akdeniz'de en önemli yumurtlama bölgesi olan Alagadi ve Karpaz sahillerinde temizlik etkinliklerinin her yıl yapılmasının;
- Tepebaşı Kültür Sanat ve Doğayı Koruma Derneği (TEPDER)'in Geleneksel hale getirdiği Tepebaşı Lale Festivali'nin de etkisi olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada cinsiyetler karşılaştırıldığında su tasarrufu konusunda kadınlar erkeklerden daha duyarlı çıkmıştır. Bunda kadınların evde ev işlerinde daha aktif olmaları özellikle su sıkıntısının yaşandığı Kıbrıs'ta kadınları daha duyarlı hale getirdiği düşünülmüştür. Araştırmada ailenin gelir düzeyine göre maddeler karşılaştırıldığında, sadece bir maddede anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu maddenin içeriğine bakıldığında ailenin gelir düzeyi arttıkça çevre ile ilgili gelişmelerin günlük gazetelerden takip etme oranı artmaktadır sonucu çıkmaktadır. Ancak diğer maddelerde anlamlı sonucun çıkmaması, gelir düzeyi arttıkça çevre eğitimi ve su tasarrufu konusunda tutum ve davranış düzeylerinin arttığı şeklinde bir sonucun çıkmasına olanak vermemektedir. Araştırmada su kullanımı açısından bölgeler arasında özellikle de Gazimağusa ve Güzelyurt arasında farklılıklar gözlenmiştir. Güzelyurt bölgesi yeraltı su rezervi açısından zengin olması bu bölgede su tasarrufu konusunda öğrencileri daha duyarlı kılmıştır. Güzelyurt dışındaki diğer bölgelerde su kullanımı konusunda bir duyarlılık görülmesine rağmen en büyük duyarlılık Gazimağusa'da çıkmıştır. Bunda özellikle Gazimağusa Belediyesi'nin duyarlılıkla ilgili projelerinin etkisinin daha fazla olduğu düşünülmüştür.

KAYNAKLAR

- Altın, M., Bacanlı, H., ve Yıldız, K. (2002, Eylül) Biyoloji Öğretmeni Adaylarının Çevreye Yönelik Tutumları.V.Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Kongresinde Sunulmuş Bildiri, ODTÜ, Ankara.
- Aslan, O., Sağır, Ş. U. ve Cansaran, A. (2008). Çevre Tutum Ölçeği Uyarlanması ve İlköğretim Öğrencilerinin Çevre Tutumlarının Belirlenmesi. Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 25, pp.283 -295..
- Ayhan, F. N. (1999). İlköğretim İlk Üç Sınıfındaki Öğrencilerin Yakın Çevre Bilincini Etkileyen Etmenler. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler EnstitüsüYayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bahar, M. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Eğitimi Konularındaki Ön Bilgi Düzeyi, Kavram Yanılgıları. V. Uluslararası Ekoloji Ve Çevre Sorunları Sempozyumunda Sunulmuş Poster, TUBİTAK, Ankara.
- Çabuk, B. (2001). "Okulöncesi Dönem Çocuklarının Çevre İle İlgili Farkındalık Düzeyleri". Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çabuk, B. ve Karacaoğlu, C. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 36 (1-2), Ankara..
- Çalışkan, M. (2002). Yetişkinlerde çevre duyarlılığını etkileyen etmenler. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Çevre Bakanlığı, (1990) "2000'li Yıllara Doğru Çevre", Ankara: Çevre Bakanlığı Yayınları.
- ÇOLAKOĞLU, İ. VE GÖKMENOĞLU, O. (1998). KKTC Yeraltı Su Kaynak- larından Güzelyurt Akiferindeki Kimyasal ve Mikrobiyolojik Kirlenme. Lefkoşa, KKTC.
- Ergin, Ö. (2008). "Su Farkındalığı" Üzerine Bir Eğitim Projesi, TMMOB Su Politikaları Kongresi, Ankara.
- ERTAN, B. (1991). Türkiye'de çevre hakkının gelişimi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara.
- Erten, S. (2002). Kız ve Erkek Öğrencilerin Evde Enerji Tasarrufu Yapma Davranış Amaçlarının Planlanmış Davranış Teorisi Yardımıyla Araştırılması, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 67-73.
- Erten, S. (2004). Çevre Eğitimi Ve Çevre Bilinci Nedir, Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır?, Çevre Ve İnsan Dergisi, Çevre Ve Orman Bakanlığı Yayın Organı, Sayı 65, Ankara.
- Erten, S. (2005). "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarında Çevre Dostu Davranışların Araştırılması", Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,28, Ankara.
- Keleş, Ö., Uzun, N., ve Varnacı F. (2010). Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci, Çevresel Tutum, Düşünce ve Davranışlarının Doğa Eğitimi Projesine Bağlı Değişimi ve Kalıcılığının Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (32), 384-401.
- Kilbourne, W. E., Beckman, S. C, Lewis, A. & Dam, Y. V. (2001). A Multinational Examination of the Dominant Social Paradigm in Environmental Attitudes of University Students. *Environmental & Behavior*, 33 (2), 209-229.

Extended Abstract

The environment is our surrounding. This includes living and non-living things around us. The non-living components of the environment are land, water and air. The living components are germs, plants, animals and people. Most people forget that human beings are included in the category of living things. The environment consists of both natural and human-made systems, and the state of the natural environment ultimately determines the quality and survival of life on the Earth.

The birth of environmental education is due to the discovery of the negative effects of human beings on the environment. Below is the definition of environmental education agreed by the IUCN (1970): "Environmental education is the process of recognizing values and clarifying concepts in order to develop skills and attitudes necessary to understand and appreciate the inter-relatedness among man, his culture, and his biophysical surroundings. Environmental education also entails practice in decision-making and self-formulation of a code of behavior about issues concerning environmental quality."

The environment is something you are very familiar with. It's everything that makes up our surroundings and affects our ability to live on the earth—the air we breathe the water that covers most of the earth's surface, the plants and animals around us, and much more. In recent years, scientists have been carefully examining the ways that people affect the environment. They have found that we are causing air

pollution, deforestation, acid rain, and other problems that are dangerous both to the earth and to ourselves. These days, when you hear people talk about “the environment,” they are often referring to the overall condition of our planet, or how healthy it is.

The world is facing great environmental challenges in terms of climate change, water and air pollution, waste problems, and diminishing biodiversity. Human beings can't continue to consume and produce at the rate they are doing now, as human population continues to grow. It is clear that the majority of the human population on the earth lives below the poverty line and our environment is in a state of chaos, so much so, that some have called our manipulation of the environment an irreversible human experiment. The principal factor that has caused environmental problems has been the unwise and erroneous value system and attitude of humans. In this light, environmental education is very important to teach the importance of the environment to local people and to incite them to take action by protecting and preserving the environment in their daily activities.

This study was conducted to determine the environmental knowledge, consciousness levels and perceptions of primary school students in the Turkish Republic of Northern Cyprus. The purpose of this research is to determine the level of awareness of water conservation and environmental education of high school students in Northern Cyprus by means of a questionnaire and to emphasise the importance of education in order to develop environmental awareness. The population of this research involves 470 high school students studying in Northern Cyprus; 295 female and 175 male students participated in this questionnaire. The quantitative research method used in this study allows the students enough time to answer the questionnaire. The data is collected by a questionnaire prepared in accordance to the literature information.

The results have been analyzed by SPSS software. Environmental issues have become an important issue within the past 20 years. In order to determine the gender variance of this consciousness and awareness, the unrelated t-test was used. Variance according to the education level of parents, nationality and region was detected by Anova, Scheffe and Post Hoc tests. Moreover, in order to analyze the attitudes of the students regarding the environmental education adequacy, frequencies and percentages were used. The trustworthiness of the environmental behavior scale is found to be at a rate of 0.87 with respect to Cronbach Alfa. The findings obtained from this study show that the students generally have a high level of awareness for environmental education and water conservation; however this awareness is not reflected at a behavioral level.

It has been found that when it comes to following articles there is a difference between students at TMK and Anafartalar the Whilst it was found that a limited number of TMK students followed the scientific articles, the Anafartalar students didn't follow the articles at all.

The cause of this difference could be due to the diversity of the IGCSE curriculum followed at TMK, where school books contain up to date news on environmental issues and causes. According to the results of survey many students have no hesitation in warning others about the damage they are causing to the environment. However, only half of these students are willing to work to overcome these problems that may lead us to a livable environment. On the contrary, according to the results of the survey, students do not pay much attention to packaging of products being recyclable. This is because of the fact that the lack of recycling facilities in our country, inevitably leading the students to a deep ignorance.